

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krona, za četrť leta 2 kroni, katere naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Radi binkoštnih praznikov izide prihodnja številka „Domovine“ v petek dne 8. junija t. l.

Delegacije.

Mirno in gladko končala se je razprava o proračunu za Bosno in Hercegovino. Kakor ga je priporočal poročevalec Vencajz, tako so ga avstrijski odposlanci sprejeli.

Ako izvezamemo češkega poslanca Slámo, ki je interpeliral ministra Kallaya glede mohamedanske deputacije, ki je prišla v Budapešto baje pritožiti se o krivicah, storjenih jej od bosanske vlade, naj še omenimo istega poslanca vprašanje, bi-li že ne kazalo podeliti Bosni in Hercegovini svoje parlamentarno zastopstvo, nadalje vprašanje o posebnem vseučilišču v Sarajevu, o predloženju računov ter o plači guvernerja bosanske banke, imel je minister pač lahko stališče, tembolj, ker je čutil Poljak Kozłowski potrebo poveljevat bosansko vladu in njene uradnike ter jih staviti avstrijskim v vzgled.

In zares, odgovarjal je minister posl. Slámi kakor tudi Pergeltu z neko očitno malomarnostjo, ki je jasno pričala, kako varnega in močnega se čuti „bosanski samodržec“.

Dasi se ne more tajiti, da ste se Bosna in Hercegovina v vsakem oziru v zadnjih desetletjih predrugačili in da je v marsičem na boljšem nego je bilo pod turškim trinoštvom, vendar se je našlo doslej še vsakokrat mnogo uvaževanja vrednih nedostatkov in hib, in bi se iste brez dvoma še danes mogle odkriti, da so kazali poslanci več zanimanja za razmere v naših „drž. deželah“.

Tudi skupna vojna uprava je s precejšnjo lahkočo izposlovala zahtevano vsoto. Pač so se oglašili nekateri poslanci, izražajoč vnovič stare želje in zahteve davkoplačevalcev.

Tak je govoril Popowski o gorki večerji, ki bi se naj vojakom vsak dan dajala; o gmotnem položaju onih stotnikov, ki ne morejo po vojaški lestvici višje splezati; o dveletnem službovanju enoletnih prostovoljcev, o premembi vojnega kazenskega pravnega reda ter o podpiranju malih obrtnikov pri nabavi vojnih potrebščin.

Edini Čeh Sláma je protestoval odločno zoper vedno naraščajoči vojni davek. Slikal je položaj obrtnikov in poljedelcev, ki morajo zopet 25 milijonov za vojne namene plačati, ne da bi se jim dala s strani vlade najmanjša odškodnina. Omenjal je, kako slabo je gmotno stanje posameznih dežel, ki se morajo zadolževati, ki so primorane vsako socialno delo odložiti in zane-marjati, samo da zadovoljijo nenasitnega vojnega moloha. Tudi on se je potegoval za premembo vojnega kazenskega pravnega reda ter tožil, da še zavoljo proslule „Zde-zadeve“ obsojeni še sedaj niso pomiloščeni.

Isti Kozłowski, ki je dan popreje hvalisal bosansko upravo, oglašil se je tudi v predstoječi razpravi za besedo. On, kakor sledeči mu govorniki Demel, Pergelt in grof Stürk, izrekli so se o bistvu, kakor njih češki predgovornik Sláma za nekatere nujno potrebne premembe v vojni upravi, toda jedro njih govorov je bilo brezmejno poveljevanje njih strank kot državi vsekdar najzvestejših in najudanejših. V očigled dejstvu, da so imenovani govorniki takorekoč tekmovali v prilizovanju, bilo je vojnemu ministru kaj lahko, odgovarjati na razne, sicer pohlevno izražene, pritožbe. Skoro bi menili, da se je zdelo ministru za malo, odgovarjati na to, kar so predbacivali neodločni ljudski zastopniki vojni upravi in česar so želeli, da bi se čim preje izpolnilo. Iz njegovega odgovora naj omenimo samo ministrovo obljubo, da bo kazenski pravni red še to leto dokončan, da se pa vojaški kazenski zakonik ne more poprej premeniti, dokler se ne spremeni civilni; nadalje njegovega

odgovora o uvedanju dveletnega službovanja. Minister je kratko malo dejal, da se dveletno službovanje z ozirom na gmotni položaj države ter zavolj slabe izobrazbe prebivalstva nikakor ne more uvesti. S tem je bržčas davna in nujna želja ter potreba še za dolgo časa na škodo prebivalstva odložena, nov dokaz, da ima v Avstriji en sam general s svojimi osamljenimi nazori še vedno več moči in veljave nego milijoni davkoplačevalcev.

Bolj živahna je bila razprava o proračunu ministerstva za vnanje posle. Češka opozicija je neustrašeno obsojala našo zunanjo politiko, žal, da je osamljena in da ima ogromno večino vladnih privržencev proti sebi.

Sicer so se to pot oglašali tudi Slovenci, Rumuni in Malorusi, toda take pritožbe mora vlada smatrati za izjeme, ki se redkokdaj pripetijo in katerih niti dotični poslanci resno ne jemljejo.

Tako je približno dejal tudi grof Stürk, ko je odgovarjal poslancu Vencajzu na sicer povsem opravičeno očitiranje, da je cesarja namenoma napačno poučil o slovensko-štajarskih razmerah oz. o abstinenca slovenskih poslancev v štajarskem deželnem zboru. Ne da bi pritegnili grofu Stürku, kajti slovenski poslanci na štajarskem imajo nebroj razlogov, da ne stopijo prej v deželno hišo, dokler se ne spremeni način postopanja nemške večine napram ogromni slovenski manjšini; omenjamo ta slučaj le zato, ker hočemo znova pibiti, da se je treba zoper vsekdar in načelno nasprotno nemško nadvlado — ki je v Avstriji nezmisel par excellence — boriti trajno, odločno in brezobzirno.

Volilna preosnova v državno-pravni luči in deželni zbori.

Skoro vsakokrat, kadar se je govorilo o preosnovi volilne pravice bodisi že za drž. zbor

LISTEK.

Gorski cerkovnik.

J. Fischer.

Binkošti! Komu ne vznbuja ta beseda zlate prošlosti s tisočnimi prijetnimi spomini?

Popoldne je in solnce še stoji visoko nad obzorjem. Dolina počiva v tihem miru, blaženost dneva vlada nad njo. Omlajeno vejevje zdaj pa zdaj lahno vztrepetajoč tajno zašepeče. Gospodov duh preveva svet.

Tam po pobočju hriba stopa kvišku moč visoke rasti, malo sklonjen. Videti je, da mu dela hoja trud, kajti čisto postoji ter se obrne proti dolini. Še mladosten obraz izraža notranjo bolest in akozi z zlatom okovana očala gleda mu oko arpo in odločno. Z desno opiraje se na palico seže z levico za robcem ter si briše znoj iz rano zgubanega čela.

Poljaki škrjanček dviga se kvišku, ter se ziblje, brezskrbno žgoleč nad poljem — edini motilec nedeljskega miru.

Od cerkvice vrh hriba zazvoni mali zvonček, za njim oglašja se drugi in tretji, in kmalu

se ubero v milobno zvonkljanje. Iz doline gori zadonijo slovesno farni zvonovi in kot jek oglašajo se od ostalih podružnic ob pogorju prijetni zvončki. Po vsej dolini valovi ubrano zvonjenje: Prihodnji drugi binkoštni praznik se oznanja.

Našemu samotnemu potniku omili se obraz, sanjavo gleda pred se in prsi dvigajo se mu krepkeje. Glasovi iz okolice odmevajo v njegovi duši. Tiha boj se ga polasti, ponese ga na nežnih krilih bujnih spominov nazaj v davno odšumele dneve. Vidi se dečka, igrajočega se s pisanimi trakovi in cvetkami, mladeniča s sladkimi slutinami in z vročim, neutešenim hrepenenjem. — — —

In zopet so se bile vrnil Binkošti. Zemlja se je na novo venčala z mladim zelenjem in raznobujnim cvetjem, gorak vetrič je pahljal dub-teči vonj in tisoče tihih pozdravov je sililo v širni svet. Ni ga več vleklo v družbo tovarišev, hodil je ž njo po zelenih livadah, kraj skrivnostno šumečih gozdov, zrl v njeni jasni očesi in slinjal sladko šepetanje svežih ust, kojih se greh še ni dotaknil — proč od hrupnega veselja čuval je svojo mlado srečo.

Zvonenje pojenjaže, zadnji glasovi izgubljajo se v obmejnih gozdovih. Pogled mu zdaj počiva na prijaznem selu doli v znožju hriba. Kako vabljiva stoji tam, izmed družih kvišku štrleč, bela hiša s prostornimi gospodarskimi poslopji, z vrtem in sadovnjakom, ki se steza daleč gori proti hribu, kot nalašč pripravljena, da brani v svojem naročju srečnih ljudi. In vendar, vsega je notri dovolj, le zaman iščeš — sreče. Hiša in dvorišče ležita otožna in zapuščena, kot da je strup strasti ramoril vse veselje v teh prijaznih prostorih. Da, sovraštvo, pekoče sovraštvo beasi tu, kjer je pred kratkimi leti vladala tiha sreča. In ona, ki se je tu veselo kretala, plazi se okrog kot senca. Očesi trudno gledate iz globokih jamc in polno, prožno telo postalo je koščeno, okorno.

A kaj je temu krivo? Nič, beseda, prazne besede. Začetkoma malenkostni prepri, koji menjujejo z opojnim ljubkovanjem — stara pesem s kreščecimi disonancami in ljubkimi melodijami, a končno strastni razpori. O Bog, ti razpori! Vaak zastavi želo, ki se pri najmanjšem pritisku zarine globlje v dušo, razkrvaveč na novo komaž zaceljeno rano. A zakaj to baš s tem

ali deželne zbornice, bodisi za mesta z lastnimi statuti, razmotrivalo se je to vprašanje pretežno s političnega stališča. Meje volilne preosnove določale so se po strankarskem stališču razmotritelca in umevno je, da jih boče ta skrbiti, oni zopet razširiti, kakor pač pričakuje za svojo stranko škodo ali koristi.

Omenjeno enostransko politično stališče je, kakor rečeno, umevno in tudi opravičeno. Običajna predlogov, nanašajočih se na volilne preosnove, pa ovira spoznanje splošne koristi take preosnove in poleg tega je dandanes malone nemogoče spraviti jih z bistvom in nalogami države v potrebni sklad. Zato in pa, ker se je baš v zadnjem zasedanju deželnih zborov mnogo o volilni preosnovi razpravljalo, ne da bi se bilo niti v ednem prišlo do zaželenega smotra, menda ne bo neumestno, ako se ozremo nekoliko na predloge, stavljenе v več deželnih zborih in jih primerjamo s splošnega, državnopravnega stališča.

Pred petimi leti, da še celo pred nedavnim časom, je bila v državnem zboru znatna večina nasproti znatni manjšini. Takrat, ko je predložil ranjki Taaffe svojo volilno preosnovo, izšlo je tudi iz večine več tozadevnih predlogov, ki se vsi po svojem nasprotju zoper splošno volilno pravico odlikujejo, sicer pa v marsičem razlikujejo. Manjšina v takratnem parlamentu, sestavljena iz najraznovrstnejših življenj, je seveda tudi stavila svoje predloge, toda čujmo, skoro vsi ti predlogi zahtevajo splošno, enako in neposredno volilno pravico.

Zahteva po taki volilni pravici stoji danes v ospredju. Vpraša se samo, je li ta volilna pravica teoretično in praktično edino prava in če je, zakaj ima zlasti pri nas na Avstrijskem toliko nasprotnikov.

Ne smemo pa misliti, da se je zahteva po splošni volilni pravici šele v najnovejšem času v glavih „pretiranih“ delavskih slojev izcimila. Marveč je učil že francoski filozof Rousseau, da so živeli ljudje prvotno popolnoma svobodno in da so se stoprav v kasnejši dobi zedinili v državo, v kateri so si hoteli in morali pridržati vse poprej jim pristojne pravice; iz tega sledi toraj, da je državna oblast na voljo posameznika navezana in naj li je volja države splošna volja, da mora sleherni državljani državne oblasti deležen biti, katera splošna volja pa se dá doseči samo s splošno volilno pravico.

V resnici seveda ni niti edna država po Rousseaujevem nanku nastala, v sled česar je umevno, da nikakor ne more o splošni volilni pravici govora biti. Vsekakor je pa Rousseau s svojim naukom o svobodi, enakosti in pobratimstvu eden izmed povzročiteljev francoske revolucije, ki je hotela njegove nazore najprej politično, potem tudi gospodarski, v dejanskem življenju uveljaviti. Da pa ni ž njimi prodrla, kriva so druga dejstva in oziri, pred katerimi se mora namišljenost — in to so bili Rousseau-

jevi nauki — umakniti, ne da bi se, žal, vsaj njihovi dobri in izvedljivi deli pridržali. Misel splošne volje pa se od takrat vendar le liki rdeča nit vleče po merodajnih novodobnih zakonodajstvih. Tudi v avstrijskih temeljnih zakonih z leta 1867 je ista izražena, ko pravi člen 2. drž. tem. zak.: „Pred zakonom so vsi državljani enaki.“ Pa kako se imenovani zakon v življenju izvaja, uči nas vsakdanja izkušnja, dokazuje nam ravno naša volilna pravica, po kateri imajo veleposestniki svojo volilno predpravo; na papirju smo sicer vsi enaki, dejanski pa ne.

Jeli pa splošna volilna pravica tudi po rabu? Dokler so bile države še majhne, število državljanov tudi ne preveliko, mogli so se pač še vsi državljani osebno državne oblasti udeleževati. Toda v današnjih, na milijone broječih državah, je to, če ne nemogoče, pa vsaj škodljivo. Zato je treba zastopnikov vseh državljanov — poslancev, ki se v svrhu izražanja ljudske volje za krajši ali daljši čas volijo. Dosledno morali bi tedaj te zastopnike vsi državljani voliti, kar pa je že v naprej izključeno. Kajti kdo more od vsakega volilca zahtevati, naj voli toliko in toliko zmožnih in tej ali onej stranki pripadajočih poslancev. Od kod naj jih volilec pozna? Moral bi voliti ali tista, katere mu priporoča volilni odbor ali pa samo svoje sosede. Eno kot drugo pa se ne pravi voliti.

Poglejmo, kako sta storili Francoska in Nemčija, ki sta hoteli načelo splošne volilne pravice izvesti, in kjer je ista tudi uvedena. Razdelili sta državi na toliko in toliko volilnih okrajev; v vsakem okraju tvorijo tam stanujoči državljani edno volilno skupino, ki voli ednega poslanca. Ali je to splošna in enaka volilna pravica? Izraža li res ljudsko voljo in koristi li ljudskemu blagru? Nikakor ne! Države, kjer je uvedena splošna volilna pravica, niso ž njo ničesar pridobile, pač pa je povsod opažati, da politično razpadajo in nazadujejo.

Dokaz temu je Francija, ki v kljub splošni volilni pravici ni mogla zabraniti, da se je ljudstvo vladarje dvakrat odpravilo in napravilo kraljestvu prostor. Celotno sedanja ljudovlada ne more reči, kdaj jej bje zadnja ura. Komaj preboli edno bolezen, že se pojavi druga, ministerstva prihajajo na površje in še predno so se utrdila, morajo zopet odstopiti. Nič bolje ne gre predsednikom, ki se volijo na sedem let, katere dobe pa še ni nobeden dosedaj doživel in je tudi sedanjim morda ne doživi.

Isto je v Nemčiji, kjer so dandanes centralisti vseh veroizpovedanj in socialisti vsega mogoč in kjer baš takozvano središče v državnem zboru na svobodo in napredek silno in ne vedno blagodejno vpliva.

Tudi Belgija ima splošno volilno pravico, a kako izgleda tam s splošno, ljudsko voljo, vidimo najbolj, ako pomislimo na lanske dogodke.

Vprašajmo se nadalje, je li splošna volilna pravica, kjer odločuje večina glasov, tudi pra-

vična? Kdo more ukazovati manjšini, naj se večina pokorava? In kdo nam jamči, da je vedno to prav, kar reče in sklene večina? Če trdi n. pr. dvajset ljudi, $3 + 3 = 10$, štirje pa, da je 9, tedaj vendar nima večina prav. Na Štajerskem prebivata $\frac{2}{3}$ Nemcev in $\frac{1}{3}$ Slovencev. Jeli zato pravično, da predpisujejo Nemci Slovincem?

Splošna volilna pravica, kakršno predlagajo naši zastopniki, nasprotuje sama sebi in je nedosledna. Splošna volilna pravica zahteva namreč, da imajo vsi ljudje pravico voliti. Vsi ljudje! Torej moški, ženske, starčki in otročki. Če se pa morajo predlagatelji tej nemogočnosti izogibati in če zahtevajo volilno pravico samo za moške, dovršivše 24. leto, potem ne morejo govoriti o splošni volilni pravici. In če zahtevajo od volilca 24. leto, ravna nedosledno, ko ga vežejo že z 21. letom na vojaško dolžnost. Če je za eno zrel, bode bržčas tudi za drugo, saj ga v drugem slučaju še poprej za zrelega smatrajo, ko mu dovoljujejo, da sme s 14. letom svojo vero spremeniti.

Toda s tem, da zahtevajo gotovo dobo, pri nas 24. leto, za pogoj volilne pravice, hočejo zabraniti, da ne bi nikdo volil, kdor nima zmaha za pomen volitve. To stališče je popolnoma pravično in želeli bi bilo le, da se ga povsod drži. Saj ni treba posebej dokazovati, da nimajo premajski ljudje tega zmaha; nimajo ga pa niti oni, ki so umobolni. Ako se samo take ljudi od volilne pravice izključi, najdemo še vedno ne le v Avstriji, temveč povsod drugod, odrasle in na duhu zdrave moške, ki se ne zavedajo pomena volitev. Če se take ljudi na volišče priganja, se tudi ne more o splošni volji govoriti, temveč le volji tistih, katerim je največ moči, denarja in časa na razpolago.

Iz dosedanjih izvajanj sledi, da so celo zastopniki mehanične splošne volilne pravice primorani, gotove meje postaviti. Ako pa hočejo volilno pravico vsem priznati, da morajo vsi svoje želje, vsi svoja pravna prepričanja, vsi svoje koristi zastopati, tedaj je treba izumiti tako obliko, v kateri se bodo koristi vseh kolikor mogoče vpoštevale, česar se po zgoraj navedenih načinih nikakor ne dá doseči. Pač pa je mogoče to na ta način, da se razdeli prebivalstvo na razne skupine, od katerih ima vsaka svoje posebne koristi, ki so upoštevanja vredne in potrebne. Po takem volilnem redu bili bi stoprav vsi zastopani in tako volilno pravico moglo bi se šele imenovati splošno in pravo.

Po tem splošnem izvajanju, katera volilna pravica odgovarja najbolj splošni in katera je tedaj najpravičnejša, ogledimo si še podrobneje našo avstrijsko.

Leta 1848. je odbila absolutizmu zadnja ura. Seveda se je še isti po različnih demokratičnih poskusih z državnim zborom na Dunaju in v Kromerizu zopet, toda v milejši obliki, pokazal na političnem obzorju. Ali po osemletnem obstoju (1852—1860) umaknil se je ustavi in ž njo volilni pravici. Šmerling, kateri je tačas vodil vladno krmilo, uvedel je takoj splošno volilno pravico; toda ne po nemškem, že zgoraj omenjenem vzorcu, ampak po skupinah, katera volilna pravica je po našem izvajanju edino prava. Žal, da ima tudi ona svoje veliko in po pravici mnogo izpodbijano hibo. Šmerling je namreč stavljal za pogoj volilne pravice plačevanje davka in to — jako visokega davka, valed česar je mnogo prebivalcev od volilne pravice izključenih. Razen tega je s svojo prošulo volilno geometrijo osigural nemški manjšini politično nadvlado.

Navzlic temu mora se pa priznati, da je njegova volilna pravica načelno dobra, in da je nekaj kajipot, do prave, splošne volilne pravice, kot ideala vsacega demokrata.

Pozneje pa, ko se je hotelo volilno pravico razširiti in se je ista podelila tudi takozvanim „petakarjem“, zapustili so Šmerlingovo načelo ter razvrstivši „petakarje“ v dosedanje kurije, napravili mešanico, ki je več škodovala nego koristila. Kajpada moramo kot Slovani priznati, da smo po tej Taaffejevi preosnovi prišli v znatnejšem številu v državni zbor; a kaj nam je to tudi koristilo?

bitjem, s kojim se je ujemalo lastno mišljenje in čustvovanje?

Zvenel otročji krik mu udari na uho. Jata otrok vali se doli po strmini, akakajoč in smejoč. Za otroci pojavijo se zadovoljni obrazi staršev, ki radostno sledijo otročjemu pehanju.

„In moji otroci?“ izvi je se mu iz prsi „doli nekje tavajo ob roki plačnega posla.“ Osrmočen se obrne. Hiti gori po rebru ter vstopi, na vrh dosepevši, v cerkev.

Omahne na klop. Sveta tišina vlada tu notri. Gori ob oknu brenči muha, kopajoč utrpnele ude v pomladnem solncu, od zunaj prinaša labak vetrič radosten smeh otrok. Solnčni žarki usipljejo se skozi okno v dolgih trakovih ter se razlivajo po pozlačenih kipih.

Sladak mu zaziblje mu zmučeno dušo. „V tihoti hotel bi pozabiti vso bolj“, govori za sé, „kot gorski cerkovnik“ pristavi in otožen nasmeš mu zaigra okrog ust.

„In vendar mora biti vzrok, da se ravno med onimi, ki so si zaupno segli v roko, s sveto prisego, da bočejo iti skupno skozi ta lep — a sebični svet, pojavljajo najstrastnejši prepiri, žgoča nestrpnost“, nadaljuje pretrgani samogovor.

„Da, vzrok je,“ ponavlja besedo za besedo, oko se mu širi in lahna rdečica mu preleti obraz.

„Osveta molčeče narave!“ trga se mu izmed na pol odprtih ust, „Velikačstna si v svoji neizprosnosti. Jasno mi je, jasni vsi prizori minulih dni, ko se je duša odtujila duši, so mrle zadnje vezi dveh otrpnelih src.“ Sklone glavo ter skrije lice v dlani. Vzburjena domišljija oživlja mu obledele spomine. Tvorijo mu ljubko podobnjo v polnem cvetu. To so zopet iste mirne oči polne ljubavi in zvestobe, to je isti dražestni obraz — čuti nje gorki diš in objem mehkih ročic. Dvigne se hipoma na odhod.

„Obnovljeni pogoji, obnovljena sreča“, še peče med potom, seže z roko v kropilnik ter si porosi žarno čelo z blagoslovljeno vodo.

Solnce nagiblje se že v zaton, ko stopi na prosto. Poševno padajoči solnčni žarki trosijo zeleno rumen blesteč prah po zemlji, bajno razsvetljujejo okolico. Tam na izhodnem obzorju bližata se nebo in zemlja, raztopljena v nežne boje, v mehak večerni poljub. Sapice šepečejo še o krasoti minulega dne, doli v ložičku gostoli drozg tajne pozdrave v tihi mrak. — Nizdoli po hribu pa stopa proti svojemu domu in jasnejši bodočnosti utešeni gorski cerkovnik.

Blíže Šmerlingovega načela je novo ustanovljena V. kurija, dasi se mora i njej, kot „delavski“ kuriji, v marsičem ugovarjati. Kajti, baš delavci niso z njo zadovoljni, in tudi ne morejo biti, ker v njej nikakor niso njihove želje in zahteve zastopane. Kakor pa je vsako človeško delo nepopolno in se v različnih časih različno spreminja, tako se bode morala prej ali slej tudi sedanja volilna pravica spremeniti. Naj bi se pa pri bodoči precasnovi gledalo edino na to, da bodo vsi sloji, vse skupine primerno zastopane, ker to bode potem tudi splošna volilna pravica.

Oglejmo si končno še volilne preosnove, kakor so se predlagale v zadnjem zasedanju gornje-avstrijskega, koroškega in štajarskega deželne zboru. Niti eden imenovanih deželnih zborov ni v dotičnih preosnovah do konca razpravljajal.

V gornje-avstrijskem deželnem zboru preprečili so jo liberalci, ker so uvideli, da predlog nasprotne klerikalne stranke, zahtevajoč splošno volilno pravico, ne namerava nič kakor pomnožitev klerikalnih poslancev. Liberalci hočejo samo posebno kurijo za delavce.

V koroškem in štajarskem deželnem zboru se o volilnih preosnovah niti ni razpravljalo, na Koroškem iz povsem neumevnih razlogov, na Štajarskem pa iz gole lenobe.

V šlezkem deželnem zboru je izjavil odbor, da se mora s predlagano preosnovo še natančno baviti in si skozi več let izkušnje dobiti.

Ne da bi se z vsemi nameravanimi preosnovami še dalje bavili, moramo reči, da imajo nekatere pač marsikaj dobrega na sebi, da pa so se večinoma predlagale od posameznih strank in predlagale tako, da se jim že na prvi pogled vidi, da niso vsaj v prvi vrsti ne v prid ljudstva, ampak dotične stranke, ki se nadeja od take, po njej izumljene volilne preosnove, le svojega ojačenja in nadaljnjega enostranskega nadvladavanja.

Vzpričo teh dejstev umemo pač lahko, zakaj se zlasti najnižji, do sedaj nezastopani sloji s toliko vnamo zavzemajo za splošno volilno pravico, in ravno tako umevno nam po stane, če slišimo iz te ali one propadajoče stranke ednake glasove. Edni kot drugi hočejo priti na površje, ne meneč se za druge sloje in skupine. Ker pa uči skušnja na Francoskem, v Belgiji in v Nemčiji, da po nameravani mehanični splošni volilni pravici nikdar niso in ne morejo biti vse, v marsičem nasprotujoče si skupine, primerno zastopane, bila bi i za Avstrijo njena uvedba ravno tako škodljiva, kakor je iz ključitev delavcev od volilne pravice.

Nepretirano izvedena razdelitev državnega zemljevida na skupine s primernimi zastopniki je pač edina, prava in splošna volilna pravica.

Celjske in štajarske novice.

(Imenovanje.) Pravni praktikant pri okrožnem sodišču v Celju Karl Faleschini je imenovan avskultantom v okrožju graškega višjega sodišča.

(Celjska cinkarna) imenovala je računskim asistentom Viljem Kriščka.

(Nove zalepke po 6 in 10 vinarjev) so prišle v promet. Napisa nimajo nobenega in so one po 6 vinarjev rumenkaste, one po 10 vinarjev vijolično-sive barve.

(Trgovina železa „Merkur“ v Celju) razpošilja naslednje pismo: Vaše blagorodje! Pred kratkem tukaj ustanovljena zadržna trgovina z železom „Merkur“ se ni uradno registrirala. Prevzel sem torej to podjetje jaz sam na lastni račun in danes pod uradno registrirano tvrdko Peter Majdič, trgovina z železom „Merkur“, odprl prodajalnico v Celju, Graška ulica šte. 12. Zadostna sredstva, mnogoletna kupčijska izvedenost in strokovno izobraženo pomožno osebje omogočijo mi, da bodem zamogel točno ugoditi vsem željam p. n. naročnikov. S prošnjo, da blagovilite vzeti na znanje moj podpis, priporočam se Vašim cenjenim naročilom ter znamenujem z odličnim spoštovanjem trgovina z železom „Merkur“ Peter Majdič.

(Odlikovanje.) Cesar je dovolil, da nosi slovenjebistriški župan Albert Stiger viteški križec italijanskega kronskega reda.

(Premeščenje.) Poštni oskrbnik v Ptuj J. Prohaska premeščen je v Maribor.

(Prodaja tobaka v Velenju), katera vrže letno 483 K 26 h čistega zaslužka, je za oddati. Ponudbe vložiti je do 20. junija t. l. na finančno ravnateljstvo v Mariboru.

(Huda luknja!) Binkoštni ponedeljek v Hudo luknjo. Podjetnik Ivanu Vivod skrbel bode, da ne bode nikomur žal tega obiska in vsakemu ostal v najprijetnejšem spominu.

(V Nadvojvoda Ivanovi jami v Hudi luknji) bode na Binkoštni ponedeljek svirala tudi polnoštevilna celjska narodna godba pod vodstvom kapelnika g. Koruna; z ozirom na to, da se poleg podzemeljskih zanimivosti in čarobnosti nudi tudi obilo glasbenega užitka, vabljeni je sl. občinstvo, da v mnogobrojnem številu poseti to veselico.

(Iz Rimskih toplic) se nam poroča, da so prišli na Vnebohodo tje iz Laškega trga s hrastjem našemljeni nemčurji, kateri so s svojim vpitjem, slabodonečim prepevanjem in hajljanjem razburjali vso slovensko prebivalstvo, nič manj pa tudi prave nemške letovištarje. Ljudje so nekaj časa mirno gledali, naposled je pa fantom zavrela kri in začeli so s trdnimi pestmi učiti laške razgrajalce pravih manir. Korajžni Nemci (!) so imeli vse polno ostrega orožja seboj, a so v kljub temu dobili precej gorkih od krepkih slovenskih pestij. — Z izzivajočimi starimi je bila tudi njih nadebudna mladina, ki se je tako surovo in robato vedla, da so se nad tem zgražali celo odrasli možje, ki so nezrele frkove morali zavračati in svoje otroke miriti, da ni prišlo do boja. Ljudstvo tukaj je razburjeno nad takim počenjanjem sosedov in kmalu bo prišel čas, ko se ne bodo smeli Laščani več pokazati v Rimске toplice.

(Štrajk premogarjev v Trbovljah) bil je v ponedeljek končan, ker se je rudarjem obljubilo, da se nepriljubljeni poslovodja bratske zaloge odpusti in odpuščen pomočnik Dežman ne izgubi službe.

(Izlet zagorskih kolesarjev v Sevnico) je tamonje arborite nemškutarje spravi v isti nemir, kakršen je bil tam, v navadi za časa dr. Kautschitscha — žalostnega spomina. Dokler so Zagorce samo obljajali, so se vedli kolesarji kakor luna, če ji vaški psi nasproti tulijo. Ko pa so si nekateri lajajočih preblizo upali, so jim Zagorci s krepkimi pestmi do dobrega pregnali nagajivo veselje.

(V Sevnici) je „Südmarka“ kupila hišo. Tako hoče rešiti nemštvo v našem slovenskem trgu. Če dež ne pojde!

(V Rajhenburgu) je bil županom izvoljen posestnik g. Benjamin Kunej, vrl in izobražen Slovenec, pod čegar vodstvom se bode gotovo slovensko uradovalo, kakor se uraduje že slovensko — žalibog, da ne v vseh — v nekaterih občinah te župnije. Nadejamo se, da dobi zdaj tudi gasilno društvo slovensko komando.

(Nov poštni urad) odpre se dne 1. junija t. l. v Koprivnici, okr. glavarstvo Brežice. Zvezo bo imel ta poštni urad po enkrat na dan z Rajhenburgom in enkrat na dan s Kozjem.

(Iz Ptuj.) „Slovensko pevsko društvo v Ptuj“ odpošlje posebno deputacijo k slavnostim „Trebeviča“ v Sarajevo, kateri naj se pridružijo tudi drugi narodnjaki iz Štajarske.

(Pek Ornič iz Ptuj), ki je ob prostih urah tudi župan, slavi se s tem po Ptuj, da ga imajo po posodah, vrčkih in drugih kozarcih „namalanega“. Njegove zemlje se premalo vidijo, naj se pa bolj njegov treh.

(Sv. Jurij ob Ščavnici.) Tukajšnje prstovoljno gasilno društvo se vrlo razvija, vkljub vsem oviram nemškomišlelih sovražnikov, katerim je trn v peti, odkar ima slovensko poveljstvo. Kako so se veselili, ko nas je zapustil društven tajnik, učitelj gosp. Alojzij Majcen, kateri se je ves čas svojega bivanja med nami trudil, da bi probudil ljudi iz zaspanosti ter pridobil društvu novih moči. Njegov trud ni ostal brez uspeha. Pri seji dne 16. malega travna t. l. je bil ednoglasno izvoljen za naslednika gosp. Ivan Košar. Društvo ima tudi lastno godbo pod vodstvom gosp. Antona Vogrinca. — Prisrčno hvalo izrekamo tem potem vsem gospodom podpornikom, zlasti gosp. notarju Oton Ploju, kateri

nam je podaril 30 kron in zavarovalni banki „Slaviji“, katera je poslala 50 kron.

(Ljutomer.) Slovensko pevsko društvo v Ljutomeru izleti na Binkoštni ponedeljek k Sv. Križu Tamkaj priredi veselico s petjem in prosto zabavo v prostorih g. Hauptmana. P. n. občinstvo se najviljudneje vabi!

(Na Grabah pri Središču) utonil je v Dravi mlinarski pomočnik Ivan Dogša. Hoteč rešiti nekega na hrvaški strani valed velike vode v nevarnosti stoječega konja — našel je sam smrt v valovih Drave. Pokojnik bil je poštenega in mirnega značaja; kot vojak pri 87. pešpolku prebil je z našim slovenskim polkom več mesecev na Kreti.

(Slovensko izobraževalno in zabavno društvo „Naprej“ v Gradcu) imelo je v nedeljo, dne 20. maja t. l., v društvenih prostorih svoj izvanredni občni zbor, na katerem so se izpremenila nekatera pravila, tičoč se društvenega poslovanja. Mesto odstopivšega tajnika g. Premrta, kateri je bil izvoljen nadzornikom, je bil izvoljen za tajnika g. Lisac. Zborovanju je sledila prosta zabava v društvenih prostorih.

(Graški občinski svet v škripcih) Graški magistrat je pobiral K 8-80 naklade na 1 hl. denaturiranega špirta, dasi je taka naklada po državnem zakonu z leta 1890 odločno prepovedana. Mestni občini je nosila ta naklada na leto 30.000 K. Ker je tudi dežela naložila na denaturirani špirit naklado, pritožili so se graški trgovci in obrtniki pri finančni oblasti, češ, da nikakor ne gre plačevati toliko doklad, ki so prav za prav protizakonite. Finančna oblast je vso zadevo preiskala in končno magistratu prepovedala še dalje pobirati to naklado in hkratu zaukazala, da mora graška občina povrniti vso naklado, kolikor jo je dozdaj nabrala. Graški občinski svet je vložil sicer utok, toda ni dosti upanja, da uspeva.

Slovensko gledališče v Celju.

(„Martin Smola ali Kinematograf.“) Dasi je gledališka sezona že minula, priredilo nam je neumorno delujoče „Celjsko pevsko društvo“ dne 20. m. m. zopet predstavo. Zanimanje za njo je bilo v celjskih narodnih krogih veliko; saj je bila benefična predstava g. režiserja Perdana in je gostoval g. Danilo, član slov. dež. gledališča v Ljubljani. Goste iz večjih gledališč vidimo pri na bore redkokrat, hoteli smo pa tudi o tej priliki izkazati hvaležnost našemu zaslužnemu režiserju.

„Kinematograf“ je prav dobra igra. Ni le burka, v kateri bi bili nakopičeni dovpti na dovpti, dobri ali slabi, brez prave zveze, ki privabijo le za trenutek smeh, ampak se ponaša z enotnim dejanjem in za sedanj čas prav srečno snovjo. Revez je ta Martin Smola in marsikomu, ki ga je pomiloval, se je lahko vzbudila alaba vest — pa strah pred novimi iznajdbami v taki porabi. Skrivne dogodbe naj pridejo v živih slikah pred oči ženi, tašči — in pa še taki tašči, kakor je bila ravno gospa Boceva — no, brrr!

Naslovno vlogo je igral g. Perdan. On je imel pravzaprav sam smolo, da za svojo benefico ni dobil pripravnejše vloge. Poznavalci gledaliških razmer v Celju vedo, kako težko je izbirati igre za naše občinstvo in igralcu dobiti prave vloge, v kateri more svoje zmognosti bolje pokazati. To pot g. Perdan ni zase dobro izbral. On je bil izvrsten „Čevljar baron“, Aron Mavšelj („Tat v mlino“), „Ravček Andrejček“, Muhovič („Doktor Blažič“), Kneftra („Lumpacij Vagabund“) — nič kaj srečno pa mu ne pristaja vloga lahkoživega, ljubeznjivega, mladega soproga. Priznati mu pa moramo tudi sedaj, da je pri vseh obilih režiserskih poslih prav skrbno prevdaril svojo igro. — Žel ni svojih sicer zasluženih uspehov, gmotni benefični zaključek ni bil poseben. Radi slabega vremena ni bilo okoličanov. Tudi vidnega priznalnega znaka ni dobil. Res si gosp. Perdan z vencem ali ednakim darom ne bi bil veliko opomogel, ali imel bi vsaj neko moralno zadoščenje za svoj dosedanji trud. Kdo je kriv? Kdo se naj bi bil zato brigal? Kje so naše narodne dame? Mi pač ne vemo gledališča in domačih močij dovolj ceniti.

Gospoda Danilo (Boris Menaki) je občinstvo koj pri nastopu odlikovalo z aplavzom. Igral je

prav dobro. Vse njegovo kretanje in izgovarjanje je kazalo, da nimamo pred seboj diletanta, ampak priznano dobrega slovenskega igralca. Celjani nismo Rusi; sicer bi se bila gotovo prikazala roka: prosim, vzemite! Upamo pa, da se počasi privadimo vsem lepim slovanskim šegam in želimo g. Danila še videti gosta na našem odru.

Posebno dobro je pogodila vlogo prekanjene in hude tašče gospa Boceva (Matilda). Po predstavi sem čul vzdihniti drugo gospo: ta je bila moj ideal; samci smo pa še dolgo sklepali roke: takih tašč nas reši, o Gospod!

Hildi, Martinovi ženi (gospa dr. Karlovšek) ni bilo poznati, da je hči prej omenjene Matilde. Gospa dr. Karlovšek ima mehek, eleganten nastop. Njeno igranje je posebno prikupljivo. Občudovati moramo še njeno izredno marljivost, s katero se vedno uči svoje vloge.

Velik napredek smo opazili pri gospodični Filipičevi. Igrala je mlado učeno Marto dovolj živahno, s prav pogodnim temperamentom.

Gospodična Vrečerjeva je imela manjšo vlogo (Ema). Omeniti jo moramo povsem pohvalno in priznati njeno požrtvovalnost. Saj je ni bilo predstave, v kateri ne bi bila sodelovala. Znano je, da je kot pevka naša prva moč.

Gospodje Čopl (Strnad), dr. Ravnihar (Avšin) in Salmič (Tobija Poteron) so naši najboljši diletanti. Take so se pokazali tudi v tej igri in jih je občinstvo pri vsaki priliki odlikovalo. Izvrsten je bil v maski in igri g. Salmič. Za atleta ima postavo in organ. Saj so se pa tudi bali priti mu v pest Martin, Boris in Strnad. Neznatno vlogico je imel g. Leskovšek (Škrabec).

Pričakujemo večera, ko bomo tudi tem go spodom posebno izrazili svoje priznanje.

Shod političnega in gospodarskega društva za ljutomerski okraj.

Sv. Jurij na Ščavnici, dne 27. maja 1900.

V prostorih gostilničarja J. Slana pri Sv. Juriju na Ščavnici, vršil se je dne 27. m. m. mnogobrojno obiskano shod imenovanega društva, ki je imel sijajen uspeh in ki svedoči, da se naš prosti narod začne zanimati za geslo „Proč od Gradca“, in ki svedoči, da ta ideja začne kliti in korenine poganjati v duši in čustvovanju kmetskega ljudstva.

Po kratkem ogovoru g. dr. F. Rosina izvoli se predsednikom shoda g. župnik Janez Kunce, ki predstavi navzočega glavarja v Ljutomeru g. Supantschitscha, kot vladnega komisarja, ter pozdravi g. dež. poslanca dr. Fran Rosina kakor tudi iz Ptujja došlega krajana dr. A. Brumena.

Na to nastopi kot govornik g. dr. Fran Rosina ter v gladkih in jasnih besedah obrazloži političen položaj v dunajskem parlamentu. Preidoc na deželni zbor v Gradcu, pojasni krivice, ki jih ima na vesti nemško-liberalna večina tega zbora nasproti Slovincem v narodnem in gospodarskem obziru, razloži nagibe, ki so napotili deželne poslance k izstopu, kaže kako ne-realnico govore nemški poslanci a la grof Stürgkh, če trde, da Nemci skrbijo za kulturni in gospodarski napredek Slovincem in prepričevalno dokazuje v posameznih slučajih (šolstvo, regulacija rek, brezobrestna posojila vinogradnikom, Südmark itd.), da nas brezobzirni Nemci hočejo le zatirati in gmotno ter duševno ugonobiti. Svoj govor sklene govornik s krepkim: „Proč od Gradca“, kar je zbudilo frenetično ploskanje in pritrdjevanje pri poslušalcih.

Na to nastopi dr. Anton Brumen, spominja-joč se onih časov, ko se je ljudstvo v številnih taborih navduševalo za „Zedinjeno Slovenijo“ in spominja-joč se preblagega in pravičnega Nemca in bivšega deželnega poslanca A. Hermana, ki se je tudi navduševal za „Zedinjeno Slovenijo“; v daljnjem govoru opisoval je današnje uradništvo na Spodnjem Štajarskem ter se spominjal tistih krivic in neugod, katere je on kot c. kr. sodni pristav v Slov. Bistrici prestati moral; on ni nobene stranke za eden krajcar oškodoval, a bil je suspendiran, ker je njegov predatojnik lažnjive reči poročal; sedanjí uradniki so tako brezvestni, da država doživeti mora sindikatne tožbe in da

se njihovi uradni grehi — plačujejo s krajcarji in goldinarji davkoplačevalcev.

Tudi on je sklenil svoj govor s klicem: „Proč od Gradca“. Ker se nikdo nadalje ne oglasi k besedi, prečita g. J. Kašar iz Jamne, resolucijo, ki izreka popolno zaupanje deželnim poslancem ter zahteva ločitev Slovenskega Štajarja v upravni in gospodarskem oziru. Resolucija je bila ednoglasno sprejeta in potem g. okrajnemu glavarju izročena.

Druge slovenske novice.

(„Slovenska Matica“) v Ljubljani ima redno odborovo sejo dne 6. rožnika 1. 1900 ob petih popoldne v društveni pisarni. Spored: 1. Naznanila predsedništva. 2. Odobrenje zapisnika o CXX. odborovi seji. 3. Poročilo gospodarskega odseka o računih za 1. 1899. in o društveni hiši. 4. Poročilo o pripravah za občni zbor. 5. Tajnikovo poročilo. 6. Eventualia.

(Ljubljansko gasilno društvo) je imelo zadnjo nedeljo prvič svoj občni zbor v novozgrajenem „Mestnem domu“. Načelnik društva je podjetni gospod Ludvik Štrielj in pod njegovim vodstvom in s podpiranjem župana gosp. Ivana Hribarja društvo vrlo napreduje, vkljub temu, da so samo nekateri Nemci odtrgali društvu podpore zaradi slovenskega poveljevanja. Iz poročila blagajnikov posnamemo, da je imela društvena blagajna zadnje leto 12 111 K dohodkov in 11 795 K troškov, bolniška blagajna ima pa premoženja 25 054 K — torej društvo tudi brez tistih Nemcev napreduje. Celo leto so gasilci uspešno pomagali pri 23 večjih požarih. Društvo je župana Hribarja izvolilo svojim častnim članom.

(Ustrelil se je) železniški uradnik Siegl v vozu II. razreda med vožnjo na Dunaj. Bil je sin nadzornika skladišča južne železnice v Ljubljani.

(Pogreša se) 38letni blazni Pavel Zemljan iz Krašice v moravški občini na Kranjskem. Videli so ga iti proti štajarski meji in se domneva, da je kje na Štajarskem.

(S slovenskih planin.) Aljaževa koča je v minulemu letu pogostila ali prenočila 28 turistov, Orožnova koča 43, Triglavsko koča na Kredarici 190, Vodnikova koča pa 42 turistov, — tedaj samo te štiri koče nad 300 planincev.

(Nov brod čez Savo) je kranjska deželna vlada dovolila Antonu Urbajsu in Antonu Koritniku iz Savske vasi. Prevoznina je različna po stanju vode.

(Toča in grozni nalivi), da so se vinogradi udiral, bila je 26. m. m. tu in tam na Dolenjskem, n. pr. na Raki, okoli Mokronoga in drugod.

(Nadvojvoda Leopold Salvator) je posetil 28. m. m. mesto Metliko na Dolenjskem. V Metliki je namreč komenda nemškega viteškega reda, katerega veliki mojster je nadvojvoda Leopold Salvator in je prišel komendo inspiciirat. Mesto je bilo svečanostno odličeno in pri slavlolu so sprejeli nadvojvodo vsi cerkveni in posvetni dostojanstveniki. Na večer je bilo na čast visokemu gostu po razsvetljenem mestu bakljada in serenada.

(Celovški „hailovci“ pihajo.) V Celovcu so priredili gledališko predstavo na korist „Südmarke“. Obisk te prireditve je bil baje vojaštvu prepovedan pod kaznijo tridesetdnevnega zapore. Tako „hailovci“ niso prišli v položaj, da bi s cesarskim denarjem napolnili „Südmarkino“ blagajno.

(Demonstracije v Trstu.) Tržaški krojači so sklenili podaljšati 10urni delavnik v 10¹/₄urni. To je razkačilo posebno ženske pomočnice pri krojačih. V ponedeljek zvečer so se zbrale vse krojačice in šle prav po ženski razgrajati k vsem delavnicam, po katerih so delali nad 10 ur. Krojači so vsi delo precej iz strahu pred ženskimi krikom ustavili, le eden ni hotel tega storiti, nego je razgrajalke s kropom polil, tu je pa nastal tak trušč, da je morala policija okoli 10 ženskih demonstrantov zapreti.

(Železnica Trst-Poreč) jela se je že graditi in je dobila tvrdka Buttovaz Ziffer iz Trsta pet delov te proge, dva dela pa Filip Supančič iz Ljubljane za izdelati.

(Obesil se je) v Gorici kavarnar in bišni posestnik Joap Patacheider na oknu svojega stanovanja. Možu se je že prej večkrat bledlo, a vkrub zdravniški pomoči se mu um ni zjasnil, V

takem stanju se je moč obesil, ravno ko so mu novo hišo zidali.

(Slovensko ljudsko šolo) bodo dobili goriški Slovinci v stari Catinellijevi vojašnici, katera niti za vojaško stanovanje ni več rabljiva. Tako je razsodilo upravno sodišče na Dunaju na pritožbo goriških Lahov, katerim je ministerstvo naročilo, da imajo za šolo preskrbeti primernih zdravih prostorov. Lah in Nemci imajo vedno prav, kjer se gre proti Slovincem.

(Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju) priredi v soboto, dne 2. junija t. l. svoj II. redni občni zbor s sledečim sporedom: „Borba in nje pomen v narodnem gospodarstvu“, predava nad. iur. A. Božič. A. a. Čitanje zapisnika. b. Čranje zapisnika bratskega društva „Triglav“. c. Poročilo odborovo. d. Volitev ednega odbornika in ednega namestnika. e. Slučajnosti. B Zabavni del. Lokal: „Zum Magistrat“ I. Lichtenfelagasse 1. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Slovanski gostje dobro došli!

Dopisi.

Iz Gornjega grada. (Südmarkovec o Savinjskih planinah.) „Vahtarca“ v I. št. 24 poroča, kako je tovarnar Nierhaus 15. marca v Münz zuzschlagu opisal „Izlet v Savinjske planine“. V Celju se je udeležil glavnega zborovanja zbornice „Südmarke“, zato je vse gledal le skozi nemško-nacionalne očale. Mož mora biti zelo slab pelec, ker je iz Ljubnega v Luče potreboval 3 ure (namesto 2), iz Luč v Solčavo 2 in pol ure (namesto 2), in iz Solčave do vhoda v Logarjevo dolino 1 in pol ure (namesto 1 uro). V svoji nemški temeljitosti je od Logarja gledal Ojstrico, Rinko in Grintovec, da si se od tam vidijo le Ojstrica, Planjava in Brana. Turistično hišo pri Piskerniku je našel ednonadstropno (stockhoch), čeravno je le pritlična in ima tudi podstrešne sobe, nadstropja pa morda nikdar ne dobi. Od Okrešlja se čez Savinjsko sedlo pride baje v Beljak in Železno Kapljo. Ravno z isto pravico bi lahko trdil, da se pride čez omenjeno sedlo v Mürzzuschlag ali pa v Rim, kajti pri prehodu čez sedla se vendar le imenujejo najbližnji kraji, tukaj torej Jezersko ali kopališče Bela. Kamniško sedlo mu je visoko okoli 2000 m, čeprav ima le 1879 m.

Konec je zabeljen s pravo nemško zagrizenostjo in običajnim obrekovanjem, katerega podamo v prevodu doslovno: „Obisk Savinjskih planin se človeku pristudi s tem, da je tukaj vse slovensko (o groza!) in tamošnji prebivalci, ki so poprej delovanje „Alpenvereina“ zelo cenili in se proti tujcem, ki so to gorovje obiskovali postrežljivo vedli, so zdaj nahujskani po slovensko-narodnih hujskačih („Hetzapostel“), zlasti od časa, ko se je slovensko planinsko društvo ustanovilo in se tam utrdilo, neznanpli in posebno proti Nemcem neprijazni postali. To je le njihova škoda, kajti nekaj let sem, odkar so se začela slovenska hujskanja, se je obisk tega okrožja zmanjšal, o čem je tudi moj vodnik tožil.“ — Take budalosti zamore pisati le Prusi in protestant, ki se je v Mürzzuschlagu naselil in baje tudi z Rusijo kupčuje. Prebivalci Gornjesavinjske doline se niso nikomur lasa skrivili, kdor se je pošteno in spodobno vedel. Mož je menda pričakoval, da ga bode domače od pamtveka tukaj stanujoče prebivalstvo s „Heil“ pozdravljalo.

Njegovi nemški ošabnosti zelo mrzi, da je v slovenskih krajih se ustanovilo „Slovensko planinsko društvo“, ki je se le začelo delovati za domače planine, katere je celjaka sekcijs D. u. Ö. A. V. a zanemarjala leta in leta. Ali je to hujskanje? Kolikor nam je znano, je bil do sedaj še vsak miren turist — bodisi narodnosti katere koli — povsod gostoljubno sprejet in pošteno postrežen.

Da je obisk Savinjskih planin zadnja leta nekaj slabši, ni krivo domače prebivalstvo in ne „Slov. planin. društvo“, pač pa deželni odbor štajarski, ki je slabo ceste napravil in je noče popraviti, kajti občine in okrajni zastop radi dolgovi in velikih stroškov tega ne morejo. Še za Gorenje-Štajarsko je vedno denarja dovolj, za slovenske kraje se deželni močnjček zapre.

Slabemu obisku Savinjskih planin so tudi krivi zagrizeni nemški Celjani, ki tajno a la Hausbaum, odgovarjajo od potovanja v omenjene

planine, češ, da bodo tam tepeni, če ne ubiti. Takemu počenjanju, takemu zavijanju dejanskih resnic po naših nasprotnikih je odgovor: Fej!

Rajhenburg. Dne 9. maja t. l. imeli smo v našem trgu občinske volitve. Agitacija je bila velika. Nasprotna stranka (nekaj malo nemškutarjev) na njih čelu debeli g. Leon pl. Reinhofen, komi, hodili so ponoči, zaviti in s pobešenim pokrivalom, od hiše do hiše, do vsake vdove in vsacega, kateri ima, ali nima volilno pravico, ter z grdimi lažmi črnili narodno stranko. Vodja te stranke se je togotil in kričal „diesem windischen Gesindel werde ich schon zeigen“. Imeli so shode v nasprotnih krčmah, vabili volilce na shode in jih napajali z vinom in pivom, seveda tudi golaža ni manjkalo. Na dan volitve so letali kakor besni, pričakovali na kolodvoru s frakom volilca, ki so ga z Vojnika privabili. Vsakega nagovarjali naj voli „te težke“ može iz srednega trga, kateri so sposobni predstojništvo voditi. Lep odgovor je gospod „komi“ dobil od pristopnega kmeta, da se može v občinski zastop ne volijo na težo, ampak na bistro glavo. Rekli so, dva Boga bi morala biti, če zmagajo „bindi-šarji“, pa bil je samo eden in ta zvest narodni stranki.

Pri volitvi so gledali, kakor da bi jih za grlo držal, vsakega slovenskega volilca napadli, pooblastila od možev imeli, kateri niso državljan avstrijski, in kateri bi lahko sami volili.

Pri skoraj vsakem volilcu so kaj prigovarjali, tako n. pr. da brat ne sme brata volit, pa je učen in težek gospod plemenitaš na to prigovarjanje, dobil lep odgovor, da če on sam sebe voli, tedaj tudi sme brat brata volit. Zinil je tudi omenjeni plemenitaš, da je le tisti avstrijski državljani, kateri davke plačuje. To je težek in učen plemenitaš kaj ne? Takoj početka volitve razvidli so, da so zgubljeni, in to jih je tako zmešalo, da so poprek in po dolgem volili, in če ravno so vsi samega sebe volili, se je končala volitev z sijajno zmago narodne stranke, in ubogi nemčurčki so v vseh razredih čisto propali, in težki plemenitaš jo je pač s svojimi tovariši in velikim trebuhom težko domov popihal. Pri g. Kossarju pripravljena pijača in celi kotel golaža je ostalo, ker ni imel nikdo piti ali jesti, in s tem golažem bodo še znanprej bol debeli in težki postali. Po dolgem nemškutarenjem prišel je vendar enkrat trg Rajhenburg v popolnoma slovenske roke, v dokaz, da se ljudstvo zaveda in svoj jezik spoštuje.

Voljeni so bili v vseh treh razredih, samo vrli, odlični in neustrašeni Slovenci, kateri bodo gotovo v prid in blagor naše občine delali in so dne 20. m. m. si izvolili za župana vrlega narodnjaka gospoda Benjamina Kunej, za svetovalce pa gg. Matevža Presker, Franca Voučak in Alojzija Švajger.

Živeli narodni občinski odborniki in njih zavedni volilci! Nasprotniki in njih vodja gospod plemeniti in učeni mož bodo pa dobro si to volitev zapomnili in se premislili še bahati z njihovo težo in učenostjo. Pa žep njih tudi mora boleti. Prihodnjč še več.

Iz Ljutomera. Okrajna posojilnica v Ljutomeru je imela v svojem 28. upravnem letu 1899 prometa K 530.565,88. Koncem leta 1898. je imela zadruga 729 zadrušnikov.

Tekom leta 1899. je pristopilo 53 zadrušnikov, izstopilo pa 33, tedaj se je število zadrušnikov pomnožilo za 20 in je zadruga štela koncem 1899. leta 749 zadrušnikov.

Zadružni deleži so koncem leta 1898 znašali K 84.034,10.

Tekom leta 1899. se je vložilo K 4.110,62, vzdignilo pa K 5.137,42; na obrestih se je pripisalo K 3.614,08, tedaj so zadružni deleži s kapitalizovanimi obrestmi vred koncem leta 1899. znašali skupaj K 86.621,38, ter so se proti istim iz leta 1898 pomnožili za K 2.587,28.

Hranilnih vlog je leta 1899 vložilo 520 strank, in sicer na novo 222 strank, določilo pa 298 strank skupaj K 156.128,62; vzdignilo pa je 530 strank, in sicer 171 strank popolnoma, 359 strank pa deloma, skupaj K 167.386,42; torej se je več vzdignilo kakor vložilo K 11.257,80. Kapitalizovane obresti za leto 1899 so znašale K 17.422,54, hranilne vloge koncem leta 1898 K 429.605,04, tedaj so znašale hranilne vloge

s kapitalizovanimi obrestmi vred koncem leta 1899. skupaj K 435.769,78, so se proti istim leta 1898 pomnožile za K 6.164,74 in so naložene na 841 hranilnih knjižic. Na edno knjižico pride povprečno K 518,15.

Prošenj za posojila je bilo leta 1899. vloženih 253 za K 90.520 — dovolilo se je K 68.870 —. Na posojilih se je leta 1899 izplačalo K 65.590 — vrnilo pa K 53.084 —, tedaj se je več izposodilo za K 12.506 —, koncem leta 1898. je stanje po sol. znašalo K 498.874 — in koncem leta 1899. tedaj K 511.380 —, katero vsoto dolguje 685 za družnikov na 911 menic. Največje posojilo znaša K 6000 —, najmanjše pa K 32 —, na edno menico pride povprečno K 547,61. Brez posojila je bilo 64 zadrušnikov. Za dobrodelne namene se je v letu 1899 porabilo K 520 —. Rezervni fond je koncem leta 1899 znašal K 69.701,90, posebna rezerva pa K 2.814,10, obe rezervi tedaj skupaj K 72.516 —.

Čisti dobiček leta 1899 je znašal K 5.716,24, kateri se vsled sklepa občnega zbora z dne 13. majnika t. l. pridene rezervnemu zakladu.

Upravno premoženje je znašalo koncem leta 1898. K 594.700,86, koncem leta 1899 pa K 609.212,22, tedaj se je v letu 1899. pomnožilo za K 14.511,36.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član posojilnice, ter se obrestujejo po 4 1/2 %, brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo zadrušnikom na osebni kredit na 6 % obresti.

Posojilnica uraduje v lastni hiši v Ljutomeru vsaki torek in petek razen praznikov od 9 do 12. ure dopoldne.

Iz Novega mesta. Rudolfovo zasluži v najnovejšem času še le ime novo mesto; tako zelo se je povzdignilo. K temu je pripomogla veliko železnica; kajti vsled železnice nastal je v vseh strokah živahnejši promet. Zunanje lepše lice pa je dobilo mesto tudi vsled krasnega mostu čez Krko in vsled novih stavb, od katerih navajamo: davkarijo, mestno hišo, več privatnih poslopij, bolnišnico v Kandiji. Popravlja se zdaj okrožno sodišče, t. j. za to svrhu se predeluje stara vojašnica. V okolici se dviga v Šmihelu samostan z dekliško šolo šolskih sester. Grm je sicer star grad, toda v njem je novo življenje, kmetijska šola, izvrstno urejen slovenski zavod, ki pa v kljub temu deželo le malo stane. Uredbe v tej šoli in okoli šole so kar divne.

Novo mesto tudi v narodnem in socialnem obziru res napreduje. Ondi prebivajo sami značajni Slovenci, ki se, hvala Bogu, v obče ne cepijo na kakove strankarsko politične oddelke.

Mestna uprava z mestno hranilnico vred je v prav dobrih rokah. Želeti je le še, da napravi mesto še nekaj korakov v svojem lepo začetem napredovanju, da dobi n. pr. že davno zaželen vodovod, novo gimnazijsko poslopje (staro se potem lahko porabi za ljudske šole), novo poslopje za okrajno glavarstvo itd. Pepotnik.

Narodno-gospodarske novice.

O našem gospodarskem osvobojenju.

Napisal Vekoslav Kukovec.

(Dalje.)

Premnogokrat sem se čudom čudil, kako globoko je v češkem ljudstvu na Moravskem uglobljeno ono prepričanje, da potom gospodarskega osvobojenja in s pridobitvijo nemčurskih mest prav gotovo dosežejo svojo narodno neodvisnost. Strmeti je, kako podrobno razvit gospodarski program zasledujejo Moravani gledé osvobojenja teh „podjarmljenih“ mest. Vsak olikan človek poučen je, da se k padcu pripravlja sedaj mesto Mistek, sedaj Holešov ali katero drugo in da se gre zato, v mestih kakor Brno, Znejmo, Iglava itd. za sedaj v češkem življu priboriti, če že ne vlado, pa vsaj samostojnost in dostojno existenco. Če se je še pred malo leti nemški kričar baron d'Elvet hvastal: „Moravska mesta so zaščita nemštva“, kliče pa dandanes vsak zaveden Čeh z vso opravičenostjo: „I v moravskem kmetijstvu i v moravskih mestih klije bodočnost slovanstva!“

Ko bi mi tem moravskim Slovanom mogli izposoditi naša nemčurska gnezda Celje, Mari-

bor, Brežce, Slovensko Bistrico, Ptuj, Ljutomer, Ormož in druga, mislil sem si čisto! Prav gotovo bi nam čez nekaj let vrnil res Slovensko Bistrico in res slovenski Ljutomer, Ormož, Ptuj ali pa slovensko Celje itd.

Toda proč z vsako sentimentalnostjo! Prevažno življensko vprašanje je za nas slovenske Štajarce vprašanje, kak program nam je zasledovati nasproti našim odtujenim trgov in mestom. Nič nam ne pomore, ponášati se, da smo kmetško ljudstvo. Vsemu svetu se s tem bahanjem izpovedujemo, da smo kot taki le nepopolni, življenja nikakor ne zmoženi organizem. Naj dosežemo v edinem kmetijstvu še tolik procvit, dokler bodo le tuji iz naših surovih pridelkov ustvarjali bodisi kot obrtniki in industrijalci ali kot trgovci v svoj prid popolnejše pridelke in višje vrednosti in dokler bodo le nemčurji naših mest preskrbovali nas v svoj pridobitek z imetki, katerih si ne bomo znali ali mogli pridelovati mi sami, ter kot taki določevali pota vesoljnemu prometu, dotlej naš slovenski narod ne bode gledal dnevoj svoje neodvisnosti, dotlej smo in ostanemo bolno truplo — hromo na obe nogi. Besnejših sovražnikov, nego so naši nemčurski trgovci, obrtniki in podjetniki, prenasršeni narodne neustrpnosti, naš narod do danes še ni imel. In vendar vodijo nas ti vladarji naših mest, ker so v izključni posesti važnih, nam nepogrešljivih panog narodnega gospodarstva, kot slabotne slepce na vrvi! In vendar ostane razmerje med njimi in med nami, kakršno je bilo razmerje med peščico gospodujočih Špartančev in množico služočih Helotov, dotlej, dokler se od njih gospodarsko ne osvobodimo in dokler usode naših mest in naših trgov in s tem tudi usode kmetijstva ne bodo določevali naši narodni obrtniki, trgovci in drugi podjetniki. Ne le naši narodni voditelji, ampak tudi sleherni Posavan in Pomurec, Podravan in Savinjec, najpriprostejši Pohorec in molčeči Haložan in slovenski Goričar, prešinjjen mora biti z neomajljivim prepričanjem, da moramo v svoje roke dobiti in da gotovo tudi res v doledni dobi pridobimo naše odtujene trge in ponemčena mesta, ako le znamo ceniti vrednost njih posesti in ako jih le pridobiti hočemo!

„Svoji torej k svojim!“ zaklical bode morebiti marsikateri narodnjak, češ, saj je to najizbornejše in najsposobnejše geslo, ki vede h gospodarskemu osvobojenju. In v kljub temu izprevidel bode ob natančnejšem premisleku, da je to prekrasno geslo v marsikaterem naših odtujenih mest prazen nič, ker manjkajo pogoji njegovega izvrševanja, to je, ker v obče manjka onih „svojih“, ali pa ker so ti „svoji“, dasiravno naši rojaki, vendar tuji našim gospodarskim koristim, nikakor torej ne „našinci“. Noben kupovalec in noben prodajalec, bodi še tako slovenska korenina, ne verjel bi vam, da deluje v narodno ali gospodarsko korist, ako po geslu „svoji k svojim“ sklone z nesolidnim, netočnim ali nezanesljivim našincem kvarno in njemu škodljivo kupčijo, dočim mu tujec rad ustreže točno in solidno. „Svuj k svému!“ klical je sicer svojemu narodu častitljivi oče Palacký, najzaslužnejši propovednik narodno-gospodarskega osvobojenja, toda z velikim povdarkom je k tem besedam pridjal še besede: „a vždy dle pravdy!“ „Svoji k svojim!“ pravi se to, „a vedno le v resnici k svojim in ne k takim, ki bi to sveto geslo zlorabljali v gospodarsko škodo posameznikov in torej tudi v škodo naroda.“ (Dalje prih.)

Politični pregled.

(Avstrijski delegat knez Schönburg) je v svojem govoru pri zasedanju v Budapešti izjavil, da so Nemci kakor Čehi, posebno ljudstvo, siti boja in da bi se radi drug drugim približali, kar pa zabranjujejo nekateri hujskajoči elementi. Če se ne da doseči sporazumljenje potom pogajanj, potem naj vladar sam poseže v jezikovni boj in naj jezikovno vprašanje sam reši. Govor je obudil obilo senzacije, a sodi se, da ga je vlada naročila, da bi s tem spravila Čeha v strah, da bi od svojih zahtev odnehali. Ali bo knez Schönburg dosegel svoj namen ali ne in če se njegove želje uresničijo, pokaže bližnja prihodnost.

(Z Dunaja.) Govori se, da odstopi eden minister na katero mesto pride kak minister-krajan, ki se kasneje umakne parlamentarnemu ministru.

(Občinske volitve na Dunaju) so se v prvem razredu za prej vsemogočne liberalce tudi jalovo obnesle. Izgubili so sedem mandatov v prvem razredu, kateri so vsi prišli v roke krščanskih socialcev. Za eden mandat bo prišlo še do ožje volitve in ta pade tudi najbrž na krščanske socialce, kateri imajo potem v občinskem svetu 117 zastopnikov, dočim jih imajo liberalci samo 18. Tako se stranka za stranko preživi in druga mora drugi oddati vladu iz rok. Kandidate Wolf-Schönererjevega kalibra, ki so hoteli postati občinski svetniki, so Dunajčani poslali v Berlin, ker ni na Dunaju prostora za pruske agitatorje.

(Dunajski Čehi) so priredili zadnjo nedeljo shod, da protestujejo proti zakonu Koliska, po katerem naj bi bil edini učni jezik po celem Niževavstrijskem nemščina, vključno temu, da je samo na Dunaju nad 400.000 Čehov. Že lani je deželni zbor sklenil enako postavbo, a ni dobil cesarjevega potrjenja, — a tu bočejo v sedanjih razburjenih časih Nemcih enako odobrenje prisiliti. — Čehi na drugi strani si ne morejo drugače pomagati, kakor s protesti. Zadnjega shoda na Dunaju se je udeležilo nad 3000 Čehov, ki so s klici „pereat Kolisko“ in pevajoč slovanske pesmi še po ulicah burno demonstrirali, dokler jih ni policija razgnala.

(Japonski prime) Kanin Kotohito popotuje po Evropi in se je minuli teden mudil na Dunaju. On sam in njega vojaško spremstvo je v uniformah, katere so jako podobne onim nemškega vojaštva.

(Državni finančni minister Kalley) misli svojo čast odložiti. Ostri napadi in očitjanja od strani avstrijskih delegatov, ki niso bili neopravičeni, so moža spravili do tega koraka. Kot njegov naslednik se imenuje sedanji ogrski finančni minister Lukacs, ki je slovaški odpadnik, — torej nam od njega kacega zboljšanja razmer v Bosni ni pričakovati.

(Nemški cesar Viljem) pride dne 18. avgusta na Dunaj, da vrne poset našemu cesarju.

(Belgrad) Kasacijsko sodišče je razveljavilo Tavšanovičovo obsodbo in odredilo novo razpravo.

(Belgija.) Po uradnih izkazih je v poslansko zbornico izvoljenih 85 katolikov, 33 krščanskih demokratov, liberalcev in radikalcev ter 33 socialnih demokratov. Med izvoljenimi je tudi bivši zbornični predsednik Bernaert, bivši minister Voest, vodja krščanskih demokratov abbé Daens ni izvoljen. Konečni izid volitev v senat še ni znan.

(Vstaja na Kineškem) V okolici kineškega mesta Tien-Tsin, katero je znano po svoji obsejni trgovini in mirovnih pogodbah z Angleško in Francozko, katere so se tam l. 1860. podpisale, je izbruhnila vstaja. Vstajniki grozno požigajo in razdirajo vse železnice. Med glavnim mestom Peking in Kien-Tsinom je vsaka železnična zveza pretrgana. Kaj je dalo Kinezom povod do vstaje, ni znano. Kakor se poroča, so uporniki že na potu, da napadejo glavno mesto Peking. V mestu Tien-Tsin preti mnogo nevarnostij vsem tam nastanjenim Evropejcem, posebno misijonarjem, ker ne morejo ubežati. Najbrž jih bodo vstajniki, ki so fanatični nasprotniki krščanstva, pomorili, kar na Kineškem ni nič novega.

(Vojna v Afriki.) Buri se umikajo na celi črti pred Angleži. Angleži so dosegli že Johannesburg in pridejo v petek, 1. t. m. — v glavno mesto Pretorijo. Mnogo se govori, da bo s tem vojska že končana, češ, da imata predsednika Krüger in Stein, ki sta za to, da se borijo Buri do zadnjega, proti sebi večino prebivalstva. Mi tega ne verjamemo, ker pričakujejo Buri na gotovo pomoč Rusije in Zedinjenih držav severo-ameriških, katere pomoči pa ne rabijo, če se sedaj Angležem brezpogojno udajo. — Dne 28. maja proglasil je general Roberts republiko Oranje za angleško ozemlje in naznanil, da dobi ime Oranje-River-Colonie. Po proklamaciji razobesili so angleške zastave v znamenje, da je to sedaj angleška zemlja.

Vožni red na južni železnici.

veljaven od 1. maja 1900.

Odhod iz Celja proti Trstu. Brzovlak ob 3. uri 45 m. popoldne in ob 4. uri 13 m. zjutraj; poštni vlak ob 10. uri 8 m. popoldne in ob 1. uri 50 m. ponoči; osebni vlak ob 7. uri 24 m. zjutraj (do Ljubljane) in ob 9. uri 08 m. zvečer (do Ljubljane); mešani vlak ob 5. uri 55 m. med Gradcom in Trstom zvečer.

Odhod iz Celja proti Dunaju. Brzovlak ob 1. uri 29 m. popoldne in ob 1. uri 33 m. ponoči; poštni vlak ob 5. uri 21 m. popoldne in ob 2. uri 50 m. ponoči; osebni vlak ob 7. uri 31 m. zjutraj in ob 2. uri 15 m. popoldne (do Brucka); osebni vlak ob 9. uri 16 m. (do Maribora); mešani vlak ob 9. uri 42 m. popoldne (do Gradca).

Odhod iz Celja v Velenje. Mešani vlak ob 7. uri 38 m. zjutraj in 4. uri 10 m. popoldne.

Odhod iz Velenja v Celje. Mešani vlak ob 5. uri 44 m. zjutraj in 2. uri 38 m. popoldne.

Odhod iz Zidanega mosta v Zagreb. Osebni vlak ob 5. uri zjutraj in 1. uri 28 m. ter ob 5. uri popoldne.

Odhod iz Spielfelda v Ljutomer. Mešani vlak ob 7. uri 20 m. zjutraj in ob 3. uri 38 m. popoldne in ob 6. uri 55 m. zvečer (do Radgone); mešani vlak ob 6. uri 15 m. zjutraj (od Radgone).

Odhod iz Ljutomera v Spielfeld. Mešani vlak 4. uri 25 m. zjutraj (od Radgone), 8. uri 40 m. zjutraj, 3. uri 10 m. popoldne in 7. uri — m. zvečer (do Radgone).

Odhod iz Poljčan v Konjice ob 9. uri 10 m. popoldne in ob 5. uri 25 m. popoldne.

Odhod iz Konjic v Poljčane ob 7. uri 15 m. zjutraj in 2. uri 50 m. popoldne.

Odhod iz Pragerskega proti Ptujem itd. Brzovlak ob 3. uri 30 m. ponoči in ob 2. uri 55 m. popoldne; osebni vlak ob 9. uri — m. popoldne in ob 8. uri 10 minut zvečer.

Odhod iz Maribora proti Dunaju. Brzovlak ob 2. uri 56 m. popoldne, 3. uri 10 m. in ob 2. uri 30 m. zjutraj; poštni vlak ob 5. uri 27 m. zjutraj in ob 7. uri 40 m. zvečer; osebni vlak ob 7. uri 35 m. zjutraj (do Brucka), ob 9. uri 40 m. zjutraj do Dunaju in ob 6. uri 7 m. zvečer do Brucka; mešani vlak ob 12. uri 56 m. popoldne (do Gradca).

Odhod iz Maribora proti Trstu. Brzovlak ob 2. uri 22 m. popoldne in ob 2. uri 48 m. ponoči; poštni vlak ob 8. uri zjutraj in 11. uri 42 m. ponoči; osebni vlak ob 5. uri 24 m. zjutraj (do Ljubljane) in ob 7. uri 14 m. zvečer (do Ljubljane); mešani vlak ob 2. uri 35 m. popoldne; osebni vlak ob 10. uri 50 m. popoldne (do Celja).

Odhod iz Maribora na Koroško. Brzovlak ob 3. uri 36 m. ponoči; osebni vlak ob 5. uri 55 m. zjutraj (do Beljaka) in ob 9. uri 25 m. popoldne ter ob 3. uri 02 m. popoldne in ob 8. uri — m. zvečer, ob 2. uri — m. popoldne do Sp. Dravograda.

Odhod iz Velenja v Sp. Dravograd. Poštni vlak ob 10. uri 22 m. popoldne in ob 6. uri 40 m. zvečer.

Odhod iz Sp. Dravograda v Velenje. Poštni vlak ob 3. uri 48 m. zjutraj in ob 12. uri 43 m. popoldan.

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce v Gradcu so dole doslej te-le podpore: A. Prispevki k ustanovitvi: G. dr. Benjamin Ipavc, zdravnik v Gradcu (3. 4. in 5. obrok) 60 K; prebitek vsote za album, ki so ga slov. slavisti izročili g. vseuč. profesorju dr. Gregorju Kreku, kot nekdanji ali sedanji sinčatelji ob njegovih šestdesetletnici 87 K. — B. Prispevki za razpoložno glavnico: Slav. hranilno in posojilno društvo v Ptuj 1300 K; slavna posojilnica v Celju 250 K; g. Stefan Klun, gostilničar v Ljubljani 4 K; g. Janes Vouk, poštni kontrolor v Gradcu 4 K; g. Francisek Hrašovec, c. kr. sodnik v pok. v Gradcu 30 K; g. Viljem Urban, c. kr. prof. v pokolu v Gradcu 4 K; g. dr. Ivan Klavinec, zborni in sodni odvetnik v Gradcu 10 K; g. dr. p. Rajmund Miklavc, c. kr. vojaški kaplan v Gradcu 10 K; g. Stefan Rojnik, račun. oficijal v Gradcu 10 K; g. Ferdinand Seidl, c. kr. prof. na realki v Gorici 5 K; slavno slovensko omlažje pri g. Brunnerju v Beljaku 6 K; gospodje litjski Slovenci po g. Ivanu Jenku 20 K; g. Rajko Perušek, c. kr. profesor v Ljubljani 10 K; g. dr. Anton Techamer, zdravnik v Gradcu 10 K; g. dr. Janko Benjak, c. kr. profesor v Mariboru, med mariborskimi Slovenci nabral 59 K 40 h; slavni slovenski klub v Celovcu 10 K; gosp. Blaž Bonča, veterinarski koncipist pri štajarskem namestništvu v Gradcu 4 K; g. dr. Alojzij Krant, odvetnik v Celovcu 6 K; g. dr. Juro Hrašovec, odvetnik v Celju 6 K; slav. posojilnica v Brežicah 30 K; g. Anton Svetina, c. kr. notar v Piberku 10 K; g. dr. Josip Serbec, odvet. in dež. poslanec v Celju 20 K; g. dr. Karol Kocovar, sodni pristav v St. Lenartu 6 K; g. Ivan Murnik, c. kr. svetnik itd. v Ljubljani 10 K; g. Anton Slamberger, c. kr. notar v Kranju 10 K; g. dr. Gvidon Srebr, odvet. v Brežicah 6 K; slavna okrajna posojilnica v Ljutomeru 30 K; g. Ivan Fon, c. kr. prof. v Celju 10 K; g. Jožef Šuman, c. kr. solski nadzornik v Ljubljani 4 K; g. dr. Valentin Štempihar, odvetnik v Kranju 6 K; g. Anton Santel, c. kr. profesor v Gorici 4 K; slavna posojilnica v Mariboru 100 K; g. dr. Jakob Purgaj, c. kr. profesor na I. gimnaziji v Gradcu 10 K; g. dr. Gregorij Krek, c. kr. vseučiliški profesor, akademik itd. 50 K; g. p. Salezij Pirc, dohodninar benediktinskega samostana v St. Pavlu 10 K; g. Francisek Hauptmann, c. kr. profesor na učiteljsku v Gradcu 10 K; g. Ivan Lavrič, podpolkovnik deželne brambe v Ljubljani 10 K; g. dr. Matija Schmirmaul, zdravnik v Rajhenburgu 10 K; g. dr. Jakob Sket, c. kr. profesor v Celovcu 10 K; g. dr. Detemer Bleiweis vitez Trsteniški, zdravnik v Gradcu 14 K; slav. družba sv. Cirila in Metoda 40 K; gosp. Martin Petelin, c. kr. profesor v Ljubljani 4 K; g. dr. Tomaž Horvat, odvetnik v Ptuj 20 K; g. Blaž Dolinsek, c. kr. sodni tajnik v Novem mestu 2 K; slav. posojilnica na Vranskem 30 K; slavna kmetijska posojilnica na Vrhniki 14 K; slavna posojilnica v Šmarju pri Jelšah 40 K; g. dr. Jožef Rakež, zdravnik v Šmarju 10 K; g. Simon Rutar, c. kr. profesor v Ljubljani 20 K; g. dr. Francisek Pernč, c. kr. profesor v Kranju 2 K; g. dr. Jožef Vošnjak, zdravnik v Slovenski Bistrici 10 K; slavna posojilnica v Vitanju 10 K; g. dr. Ludvik Gumpłowicz, c. kr. vseučiliški profesor v Gradcu 24 K; g. dr. Pavel Turner, vzgojevalec na Dunaju 20 K; g. dr. Francisek Jurtela, odvet. in dež. posl. 10 K; slavna okrajna posojilnica in hranilnica v Idriji 50 K; g. dr. Valentin Korun, c. kr. profesor v Kranju 4 K; slav. savinjska posojilnica v Zalcu 40 K; g. Anton Askerc, urednik „Ljublj. Zvona“ in mestni arhivar v Ljubljani 5 K; g. dr. Ivan Svetina, c. kr. prof. in katehet v Ljubljani 2 K. — Vsem č. darovalcem izreka odbor v imenu podpirancev najsrčneje zahvalo in prosi nadaljnjih prispevkov, kateri naj se blagovoljno pošiljajo društvu blagajniku, gospodu Francisku Zelezingerju, c. kr. gimnazijem prof. v Gradcu, (Graz. Zinzendorfgasse 32).

Brzjavka.

London 31. maja. V Londonu vlada nepopisno veselje. Došla je namreč vest, da so Angleži zasedli Pretorijo. Glavno mesto transvaalske republike se je udalo brez odpora. Dve uri po prihodu Angležev je bilo vse končano, in je bila sestavljena provizorična vlada, v katero so vstopili najodličnejši meščani. Prezident Krüger je pobegnil. V mestu vlada popoln mir. — Listi slave na ditirambičen način zavzete Pretorije in osvobojenje ujetih angleških vojakov. Vsi se strinjajo v tem, da je oficialna vojna s Transvaalom s tem končana, da je pa tudi konec samostalnosti transvaalske republike. Listi priznavajo, da se Buri, odkar je bil boj prenešen na njihovo ozemlje, niso nič več resno zoperstavljali.

Razne stvari.

(Osebná dohodnina) je prinesla državi v letu 1899 v Mariboru 50.328 gld., v Celovcu 60.535 gld., v Gorici 55.843 gld., v Gradcu 519.067 gld., v Ljubljani 84.705 gld.

(Promocija „sub auspiciis“) Gosp. Jakša Račić iz Dalmacije bil je dne 26. m. m. na vseučilišču v Inomestu „sub auspiciis imperatoris“ promoviran doktorjem vsega zdravilstva. Slava vrlenu Hrvatu!

(Umrl je) dne 24. m. m. na Dunaju c. kr. stavbeni svetnik Ivan pl. Podhagsky, rod. Čeh, ki je izdelal načrt za osuševanja ljubljanskega barja.

(Samomori v avstro-ogrski vojski) Vsed mnogih slučajev izvršenih ali poskušanih samomorov v naši vojski slišajo se pogosto pritožbe. Tudi v letošnjih delegacijah je imel vojni minister priliko odgovarjati na tako pritožbo, kjer je mej drugim navedel številke nesrečnikov in uradni (!) vzrok njih prostovoljne smrti. Usmrtili ali poskusili so se usmrtiti: 6 zavoljo užaljene častitljivosti; 7 zavoljo grdega ravnanja z njimi; 10 zavoljo dolgov; 18 zaradi bolezni; 25 v sled umobolnosti; 30 zaradi studa do življenja; 32 zaradi nesrečne ljubezni; 33 zaradi rodbinskih razmer; 78, ker se jim ni ljubilo več služiti; 108 v sled strahu pred kaznjivo. V 79 slučajih se ni dal vzrok samomora dognati. 426 samomorov v enem letu (1899), in iz takih vzrokov, kakor so zgoraj navedeni, da premišljevat. Nebož pride se do sklepa, da je v naši vojski veliko gnijela, kar bi se moralo že davno odpraviti in korenito iztebiti. Pa kaj, ko dobi minister tako lahko drugih!

(Nova iznajdba) Nek italijanski znanjski vojak je iznašel posebno vrsto fotografskih aparatov, s katerimi bo mogoče na velike daljave fotografovati. Poskusi so se jako ugodno obnesli. Posebno važnost bo imela iznajdba za vojsko, ker se bo dalo z njim tudi v krivi črti fotografovati, posebno tudi stališče sovražne vojske za utrdbami.

(Plemenit čudak.) V Belgradu je umrl v 80. letu svoje starosti srbski podpolkovnik Milije Nikolič, ki je celo svoje premoženje v znesku 150 tisoč kron zapustil mestnemu sirotišču. Rajni je celo svoje življenje štedil; na dan je porabil samo pol krone. Perilo in obleko si je sam popravljal. Čez 20 let je nosil edno in isto vojaško suknjo, katere je v zadnjih letih bila že iz samih vkup sešitih kosčkov. V oporoki si je izprosil, da bi ga pokopali v stari obleki in priprosti leseni krati.

(Uspeh katoliške cerkve na Ruskem) Kakor se poroča, bode se v Petrogradu ustanovila nova katoliška nadškofija. Razen tega bode tudi še drugi dve škofiji na Ruskem ustanovljeni. Dozdaj ni imelo carstvo svojega uradnega zastopnika pri sv. Stoli, zdaj pa je bil zastopnikom Rusije pri sv. Očetu imenovan Čarykov. To je velik uspeh sedaj vladajočega papeža Leona XIII., ki je tudi v tem oziru pokazal svojo veliko diplomatično nadarjenost.

(Kuga.) V Smirni se je zopet pojavil eden slučaj kuge, v sled česar se v pomorskih mestih uvedejo zopet vse varnostne navedbe in obrambo kuge, — posebno 40dnevni kontumac in opazovanje došlih ladij.

Vsem svojim sorodnikom, prijateljem in znancem, kateri so mi o priliki mojega godu častitali, izrekam tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo, s prošnjo, da mi ostanejo še naprej tako naklonjeni.

Bog Vas živi!

(236 1)

Ferdo Rož, župan trboveljski.